

N:o 47.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående byte af mark mellan kronan och Linköpings stad; gifven Stockholms slott den 10 mars 1892.

Under åberopande af bilagda utdrag af protokollet öfver ecklesiastik-ärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

dels att Linköpings stad må från kronan förvärfva kronohospitalets inom stadens område belägna till statsverket indragna första jordskifte mot vederlag af den staden tillhöriga jord, som enligt en af kommissionslandtmätaren A. Th. Calén den 25 November 1889 påbörjad och den 16 december samma år afslutad egoutbytesförrättning föreslagits att mot berörda jordskifte gå i utbyte, tillika med en mellangift i penningar af nitton tusen tre hundra tjuguen kronor 25 öre, skolandet för berörda byte gälla de närmare bestämmelser, som vid nämnda förrättning i afseende derå vidtagits, dock att någon godtgörelse till statsverket för arrendeskilnad icke skall utgöras, samt i öfrigt iakttagas att, innan bytet går i verkställighet, Linköpings stad skall till Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet inleverera berörda mellanangift, nitton tusen tre hundra tjuguen kronor 25 öre, äfvensom hos bemälda myndighet förete intyg derom, att den i bytet ingående så kallade borgarjorden icke vidare besväras af någon nyttjanderättsupplåtelse;

dels att berörda belopp, nitton tusen tre hundra tjuguen kronor 25 öre, må få användas på enahanda sätt, som är bestämdt i fråga om köpskillingarna för de hemman och lägenheter, hvilkas försäljning eger rum jemlikt nådiga brefvet den 29 maj 1874.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

G. F. Gilljam.

---

*Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
10 mars 1892.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: herr friherre VON OTTER,
friherre PALMSTIERNA,
friherre VON ESSEN,
friherre ÅKERHJELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM.

29:o.

Departementschefen statsrådet Gilljam anförde härefter:

Linköpings läns och stifts trädgårdsförening beslöt vid allmänt ordinarie sammanträde den 27 juli 1889 att till Linköpings stad skänka föreningens tomter n:is 73 och 74 i St. Lars kvarter i nämnda stad med derå uppförda byggnader jemte andra föreningens tillhörigheter med vilkor, bland andra, att staden skulle så fort ske kunde af de till statsverket indragna hospitalslägenheter å stadens område, som föreningen enligt särskilda kontrakt af den 27 oktober 1887 och den 18 juli 1878 af kronan arrenderade till den 1 januari 1899, eller dels lotterna n:is 1 och 3

*Ang. byte af
mark mellan
kronan och
Linköpings
stad.*

af första jordskiftet om 8 tunnland 24,7 kappland och dels återstående eller södra delen af samma skifte, innehållande 27 tunnland 18,6 kappland, genom egoutbyte med kronan skaffa sig eganderätt till såväl den del, som af föreningen för egen räkning begagnades eller 24 tunnland 13 kappland, som ock hvad af återstoden, hvilken af föreningen till enskild person upplåtits, kunde för ett nytt länslasarett erfordras; *att* derest 1889 års landsting i Östergötlands län beslöte uppförande af ett länslasarett derstädes, staden skulle för sådant ändamål afgiftsfritt upplåta sistnämnda jord; och *att* all den af trädgårdsföreningen för det dåvarande begagnade jorden, under namn af Linköpings trädgårdsförenings park, derefter skulle, utan att få till sin areal förminskas, orubbad bibehållas för sitt nuvarande ändamål under en på uppgifvet sätt bildad särskild styrelses förvaltning.

Efter häraf erhållen del och sedan stadens drätselkammare afgifvit infordradt yttrande i ämnet, beslöto Linköpings stadsfullmäktige vid sammanträde den 12 september 1889 att antaga det af trädgårdsföreningen gjorda erbjudandet, dock under visst vilkor i afseende å sammansättningen af förenämnda styrelse, hvilket vilkor derefter af trädgårdsföreningen godkäfts.

Sedan emellertid medicinalstyrelsen, med anledning af en utaf direktionen öfver länslasarettet i Linköping framställd begäran att afgifva utlåtande angående lämpligheten af nuvarande lasarettstomten för uppförande af föreslaget sjukhus för 100 patienter, erinrat, att ombyggnad af nuvarande lasarettet torde ställa sig dyrare än en nybyggnad på en aflägsnare plats, och derjemte förklarar, att den föreslagna platsen för ett nytt lasarett söder om trädgårdsföreningen motsvarade alla de anspråk, man kunde och borde ställa på plats för en dylik anläggning, beslöt länets landsting vid 1889 års sammanträde att å den plats, som sålunda blifvit ifrågasatt, uppföra ett nytt lasarett på 100 sängar i hufvudsaklig öfverensstämmelse med arkitekten A. Kumliens af medicinalstyrelsen godkända ritningar och förslag under vilkor, att erforderligt jordområde samt de träd och blomplantor, som vore behöfliga för lasarettet och dess parkanläggning, af Linköpings stad kostnadsfritt öfverlemnades; hvarefter, på ansökning af stadens drätselkammare, kommissionslandtmätaren A. Th. Calén af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet förordnades att verkställa egoutbyte mellan Linköpings stads jord, å ena sidan, och kronohospitalets till statsverket indragna första jordskifte inom stadens område, å andra sidan.

Vid den af bemålde Calén med biträde af gode män verkställda förrättning, som börjades den 25 november och afslutades den 16 december 1889, tillstadesvar i egenskap af kronoombud t. f. domänintendenten i länet Fr. Müntzing, mellan hvilken och stadens ombud träffades förening om egoutbyte mellan hospitalslägenheterna och stadens egor, äfvensom i afseende å omfånget för bytet öfverenskoms, att detsamma skulle utsträckas till kronohospitalets hela första jordskifte, hvarefter och sedan gradering af den i egoutbytet ingående marken egt rum, staden tillades från kronan sistberörda jordskifte om 22 har 47 ar 85 kvadratmeter, uppskattade till 10 har 80 ar 68.25 kvadratmeter, samt kronan af stadens egor tillades 27 har 62 ar 19 kvadratmeter, uppskattade likaledes till 10 har 80 ar 68.25 kvadratmeter, och blef tillika, jemte det bestämmelser meddelades om ståndskogsliqvid, på yrkande af kronoombudet, att staden intill år 1899, till hvilken tid hospitalslägenheterna vore för kronans räkning utarrenderade, skulle tillskjuta hvad möjligen vederlagsjorden komme att betinga lägre i arrende, af landtmätaren med de biträdande gode männen bestämdt, att yrkade ersättningen eller tillskottet skulle af staden till statsverket utgifvas.

Efter det den sålunda verkställda förrättningen blifvit af magistraten i Linköping enligt beslut den 26 juni 1890 fastställd, men Eders Kongl. Maj:t, i anledning af deröfver utaf ombudsmannen och fiskalen hos domänstyrelsen anförda besvär medelst utslag den 13 derpå följande oktober, enär det genom förrättningen verkställda byte af jord icke vore att hänföra till sådant egoutbyte, som omförmäldes i 7 kapitlet skiftesstadgan, samt fastställelse för ty ej bort af magistraten meddelas, pröfvat lagligt undanröddja magistratens öfverklagade beslut, ingingo stadsfullmäktige den 30 december 1890, under förmälan hurusom uppförande af ett nytt länslasarett vore högeligen af behovet påkalladt och att den enda plats, der det lämpligen kunde uppföras, just vore den nu ifrågavarande, med underdånig anhållan, det Eders Kongl. Maj:t täcktes aflåta nådig proposition till Riksdagen, att densamma ville medgifva egoutbytets fullbordan. Denna ansökning, som insändes af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet, tillstyrktes dervid af berörda myndighet under framhållande dels af åtskilliga omständigheter, hvilka enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes åsigt gjorde det föreslagna bytet antagligt för kronan, dels af de för länet vigtiga intressen, som, då trädgårdsföreningens gåfva vore vilkorlig och, om villkoret icke uppfylles, äfven landstingets beslut om den nya för länet högst vigtiga lasarettbyggnaden förfölle, vore af bytets fullbordan beroende.

Efter nådig remiss afgaf härefter domänstyrelsen den 20 februari 1891 underdånigt utlåtande i ärendet och anmärkte dervid, bland annat, att det syntes såsom om i den mark, kronan enligt egoutbytesförrättningen skulle erhålla, inginge omkring 7 tunnland s. k. borgaråker, hvilken ännu ej återgått till staden, samt att, enligt hvad kartan öfver egoutbytet visade, hospitalslägenheternas mark på hela norra sidan och en stor del af den östra gränsade intill Linköpings nya stadsplan, hvaremot den jord staden skulle lemna vore derifrån skild genom hospitalslägenheterna, och då det syntes påtagligt, att åtminstone den del af kronans jord, som låge närmast stadsplanen, borde såsom till byggnadstomter lämplig ega vida högre värde än som af jordens naturliga beskaffenhet betingades, men vid egoutbytet, såsom vanligt vid dylika förrättningar, egorna med hvarandra jemförts blott på grund af gradering, kunde styrelsen ej antaga, att kronan genom bytet skulle för sin jord erhålla fullt vederlag, hvadan och då, huru beaktansvärda än de ändamål, hvartill hospitalsjorden afsåges, vore för staden och länet, de dock ej syntes ega den allmänna betydelse, att staten borde för ändamålens vinnande vidkännas någon uppoffring, domänstyrelsen förklarade sig ej kunna tillstyrka bifall till stadsfullmäktiges ifrågavarande framställning.

Sedan derefter såväl stadsfullmäktige i Linköping som Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet fått å nyo yttra sig i ärendet, erhöll domänstyrelsen genom nådig remiss den 25 april 1891 befallning att, efter företagen utredning och uppskattning af de olika värdena å de jordar, som föreslagits till utbyte, inkomma med utlåtande om och till hvilket belopp, för den händelse det ifrågaställda utbytet skulle komma till stånd, mellangift borde till statsverket erläggas. I anledning häraf uppdrog domänstyrelsen åt t. f. domänintendenten i Södermanlands län B. Davidsson att med biträde af en utaf arrendeuppskattningmännen i samma län, f. d. kaptenen G. von Heijne-Lillienberg, och af förste landtmätaren A. W. Lodén verkställa, efter företagen undersökning på stället, den anbefalda utredningen och uppskattningen; och har domänstyrelsen med underdånig skrifvelse den 9 oktober 1891 öfverlemnadt instrument öfver den förrättningen, som i följd häraf utaf nämnda personer hållits den 16 och 17 september 1891.

Af berörda instrument med tillhörande handlingar inhemtas bland annat:

att den kronan tillhöriga, till utbyte föreslagna jord är till den 1 januari 1899 utarrenderad för tillsammans 1,200 kronor för år;

att stadens till utbyte afsedda jord är på grund af fyra särskilda kontrakt utarrenderad till den 1 januari 1897 för arrendesummor, dem värderingsmännen ansett kunna beräknas tillhopa till 881 kronor 5 öre;

att i de egor, dem kronan skulle erhålla, ingå omkring sju tunnland s. k. borgaråker, hvilken, öfverlemnad till nyttjande af vissa borgare och borgarenkor för deras lifstid, upplåtits, enligt ett af stadsfullmäktiges ordförande lemnadt intyg, under sådana vilkor, att hinder icke mötte för staden att när som helst på annat sätt disponera densamma;

att enligt värderingsmännens åsigt statsverket, derest utbytet komme till stånd, borde erhålla en mellangift af 19,321 kronor 25 öre, men deremot afstå från allt anspråk på skilnadsarrende;

att i afseende å den på egoområdena växande skogen borde förhållas på sätt protokollet öfver den af Calén verkställda förrättning derom innehöle; samt

att samtliga arrendatorer af stadens till utbyte föreslagna egoområde förklarar sig villige att efter bytets verkställande fortfarande och på samma vilkor som hittills behålla sina nu innehafvande arrenden.

Vid den sålunda verkställda värderingen har domänstyrelsen, enligt dess skrifvelse den 9 oktober 1891, icke funnit något att anmärka, utan hemställt, att, om bytet kommer till stånd, Linköpings stad måtte tillförbindas att dervid till kronan erlægga mellangift till ofvannämnda belopp.

Stadsfullmäktige i Linköping, hvilkas yttrande i anledning häraf inhemtats, hafva i underdånig skrifvelse den 29 december 1891 meddelat, att de dels förbunde sig gälda berörda mellangift med 19,321 kronor 25 öre dels åtog sig att, så vidt jordbytet komme till stånd, anvisa de borgare eller borgarenkor eller deras arrendatorer, som sådant fordrade, annan jord i stället för den till utbyte ifrågasatta, som af dem innehades.

På grund af hvad i detta ärende sålunda förekommit, får jag, efter samråd med statsrådet och chefen för finansdepartementet, hemställa, det täcktes Eders Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen att medgifva,

dels att Linköpings stad må från kronan förvärfva kronohospitalets inom stadens område belägna till statsverket indragna första jordskifte mot vederlag af den staden tillhöriga jord, som enligt öfvermälda af kommissionslandtmätaren Calén verkställda egoutbytesförrättning föreslagits att mot berörda jordskifte gå i utbyte, tillika med en mellangift i penningar af nitton tusen tre hundra tjuguen kronor 25 öre, skolandet för berörda byte gälla de närmare bestämmelser, som vid nämnda förrättning i afseende derå vidtagits, dock att någon godtgörelse till statsverket för

arrendeskilnad icke skall utgöras, samt i öfrigt iakttagas, att, innan bytet går i verkställighet, Linköpings stad skall till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet inleverera berörda mellangift, nitton tusen tre hundra tjuguen kronor 25 öre, äfvensom hos bemälda myndighet förete intyg derom, att den i bytet ingående s. k. borgarjorden icke vidare besväras af någon nyttjanderättsupplåtelse;

dels att berörda belopp, nitton tusen tre hundra tjuguen kronor 25 öre, må få användas på enahanda sätt, som är bestämdt i fråga om köpeskillingarna för de hemman och lägenheter, hvilkas försäljning eger rum jemlikt nådiga brefvet den 29 maj 1874.

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt tacktes Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan af statsrådets öfrige ledamöter, i nåder gilla; och skulle proposition aflåtas till Riksdagen af den lydelse, bil. K till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

Carl Tornérhielm.
